

مجموعہ سنون

از

جمعیت علمیہ عثمانیہ

ایکینچی سہنہ

نومبر و ۲۴

ذی الحجہ

استانبول

جمعیت علمیہ عثمانیہ مطبعہ سندہ طبع اول نمشدر

۱۲۸۰

تنظیم و ترتیبی و کرک ذکر اولسان کتابخانه و بعضی خانه نك تأسيس
و ترتیبی مجرد مجموعه فنون حاصلاتی و بعضی ارباب فتوتك اعانه ليله
حصول پذیر اولشدر

(منیف)

(قوه الکتریقیه)

حال طبیعیده بولسان اجسام موجودهده جذب و دفع خاصه لرندن
هیچ بر اثر کوریموب انجق بر پارچه بال هومی و یا شیشه و یا کوکورد
و یا خود کهر یا ایک و یا خود یو کدن معمول قاش پارچه سیله دلك
اولشدرق یعنی سوزنیله رك خرده جسم لره کوسترلد کده اجسام
مدلوكه مزبور اول خرده لری کندولرینه جذب ایدرلر. اشته بو
خاصیه قوه الکتریقیه و یا خود خاصه کهر یا ئیه تسمیه اولنور. اشته
خاصه قدیم یونان فیلسوفلرینك دخی معلومی اولوب لسان یونانیده
الکترون لفظی کهر یا معنا سنه اولغله خاصه مذکور دیه انکتریق
دینلسی بوندن نشأت ایتشدر.

دلك واسطه سیله الکتریق حاصل ایدن اجسامك بروجه صحت
فرق و تمیز اولنسیچون متعدد الات استعمال اولنوب علی العموم
اجسام طبیعیده موجود خاصه کهر یا ئیه بی اظهار واران ایدن الات
متنوعه الکتریق نما معنا سنه اولشدرق الکتروسقوپ تعیر اولنور.

اشبو الاتك عادیسنه شاقول الکتریقی تسمیه اولنوب بودخی مزور
انجاچندن نخود جسم مننده مصنوع و اینجه ایک و یا خودگان ایلمکی

ایله معلق بر یوارلقدن عبارتدر . تجربه سی مراد اولانان جسم دلاک
اولندرق اشبو شاقوله یاقلشد یریلور اگر شاقولی کندوسنه طوغری
جذب ایتمز ایسه ارل جسمده قوه الکتریقیه ارلاندیخی اکلانشیله جغی
مثالو موجود ایسه مقداری دخی معلوم اولور و انت مذکورهدن
دها دقیق الکتریق ابره سی و بوندن دها زیاده دقیق قولومبونام
مشهور حکیمک ایجاد ایلدیکی الکتریق نما اولوب بونلر غایت
جزئی اولان الکتریقی اظهار ایدرلر .

اجسام ابرو ابرو دلاک اولندیغی حالده الکتریق حاصل ایدوب
ایتمه جکاری اشبوالات واسطه سیله تجربه اولاندرق بعضلرندن شایان
استغراب حالات مختلفه ظهور ایدر . شوبله که لوك صمغی و ریخه
و کهربا و کوکورد و شبشه وینه بوقیلدن اولق اوزره الماس
وزبرجد هندی و زمرد و ذی قیمت احبارک اکثریسی برنجی مرتبده
واجاج و کور و طوغله و کریمد مقوله سی شیلر هر تقدیر دلاک اولنسد
ایکنجی درجده قوه الکتریقیه حاصل ایدوب تیمور و التون و باقر
وسائر معادن هر نه صورتله دلاک اولنور ایسه اولنسون قطعاً قوه جاذبه
اثری حصوله کلز . اشته بو صورتله اجسام موجوده طبعیه دلاک
جمله سی ایکی یه منقسم اولوب بریسی دلاک ایله الکتریق حاصل
ایدنلدر که اجسام الکتریقیه ذاتیه و ایکنجیسی دخی اصلاً حاصل
ایتمیانلدر که اجسام غیر الکتریقیه اطلاق اولنور .

اجسام غیر الکتریقیه دلاک واسطه سیله الکتریق حاصل ایتمز ایسه ده
بونلر بشقه طریق ایله الکتریق اخذینه قابل و مستعد در . میلادک
بیک یدی یوز یکرخی یدی سنه سنده انکله حکما سندن قری نام
ذات الکتریق تجربه لریله مشغول ایکن اشبو کیفیت زیاده بیان اولندیغی

وجهه خارجہ چقار مشدر شویله که ایکی طرفی دخی اچیق بر شیشه
 بوری یی دلاک ایله الکتریک حاصل ایتد کد نصرکه ایکی طرفی
 منظر طاپه لر ایله طقای برق تجربه ایتد کده بالذات دلاک ایله الکتریک
 حاصل ایتکه مستعد اولیان منظر طاپه لرده دخی اشبو خاصه نک
 ظهورینی کمال حیرتله مشاهده ایتدی . بونک اوزرینه شو کیفیتک
 کنه و حقیقته واصل اولیق ایچون تجربه لر اجرا سنه قیام ایله
 مذکور طاپه لک بریسنه بر چوق تل علاوه ایدوب بونده دخی اثار
 الکتریقه مشهودی اولدیغندن مذکور تلی براز دهنا اوزاده رق
 نهایت خانه سنک اوست قاتندن زمینه قدر تمید ایلدی و کندوسی
 یوقاریده بوری یی دلاک و اشغیکی اوجنه دخی احباسندن بریسی
 خرده جسم لر عرض و ارائه ایتد کده ینه خاصه مذکوره تمامیه
 ظهور ایلشدر . ایلدی معدنی جسم لده نقل الکتریک خاصه سی
 موجود اولوب شیشه دن معدنه منقل و آن واحده بونک هر
 طرفه منتشر اولدیغندن اشبو خاصه نک بر نوع سیال اولسنه
 ذهاب اولمشدر و بو حال اجسام غیر الکتریقه نک کافه سنده
 مشاهده اولدیغی جهته اجسام مزبوریه ناقل الکتریک و اجسام
 الکتریقه ذاتیه یه دخی غیر ناقل الکتریک اطلاق اولمشدر زیرا
 غیر ناقل الکتریک اولان اجسامک بر طرفی دلاک اولند قده خاصه
 الکتریقه یالکز اوراسند، ظهور ایدوب بشقه یرلینه سرایت ایتز .
 ذکر اولنان مواد اساسیه الکتریک آلی واسطه سیله کرکی کبی ارائه
 و اثبات اولنه یلور شویله که اشبو آله بر اوزون معدن تلی وصل ایله
 الت مذکوره تحریک اولند قده اولابو تل نقدر اوزون اولور ایسه
 اولسون آن واحده هر بر نقطه سنده الکتریک حصولی مشاهده

اولور . ثانيا تلك بعض محلات اجسام غير ناقله دن شیشه و یا خود
ایک ایله فصل و تفریق اولسه سیال الکتریک یا لکتر اشونتندیه
قدر کلوب اوتیه سنه تجاوز ایدیه من . ثالثا اگر مذکور تل زمینه
متصل اولور ایسه الکتریک اثرندن هیچ برشی قالمز زیرا زمین دخی
ناقل الکتریک اولدیغی جهتله تله کی سیال الکتریک ایندییه
و اورادندخی دیوارلی واسطه سیله زمینه و اندن تکمیل کره ارضه
انتقال و سیلان ایدر و بوندن هوانکدخی غیر ناقل بر جسم اولدیغی
استدلال اولور چونکه اگر هوا معدن کی ناقل بر جسم اولمش اولیدی
دک ایله حاصل اولان الکتریک جسم مدلوکدن دفعه اکا تماس
ایدن هوایه و اندن جو هوایه منتشر اولور ایدی .
صو و صودن حاصل اولان بخار ناقل الکتریک قدر کند و سنده خاصه
الکتریکیه حاصل اولمش بر جسم صویه باترلسه و یا خود صو
قینار ایکن حاصل اولان بخارینه طوتلسه جسم مذکور حاوی
اولدیغی سیال الکتریک بی کاملا ترک و اعضا ایدر . اشته بونک ایچون
الکتریک یا بس هواده در عقب جو هوایه منتشر اولور .
وجود انسانی دخی ناقل الکتریک قدر . بر آدم شیشه و یا خود بال مومی
کی غیر ناقل الکتریک اولان بر جسمک اوزرکده ایاق اوستنده
طوره رق اللریله ناقلین تعبیر اولور ایکی الکتریک تالارنی طوته
وجودی کاملا الکتریک نور و بو وجهله اخذ ایتش اولدیغی
الکتریک یزه باصدیغی آنده زمینه انتقال ایدرک ضایع اولور . اشته
بوسیه مبنی چبلاق الله الکتریک حصل اولیه جغی نمایان
اولدیغندن اثنای عملیاتده ایک الدوان اکثسا و یا خود غیر ناقل بر
شی طوتیه رق اتصالی منع ایتیک اقتضا ایدر زیرا چبلاق ال ایله

طوتلندیخی حائده بر طرفدن حاصل اولان الکتریک او بر طرفدن
یعنی وجوددن سیلان ایدرک ضایع اولور.

زیاده سیله غیر ناقل اولان بر جسم ترتیب اولندیخی حالدده ناقل
الکتریک اوله جغی جهتله الکتریک حصولی مراد اولنان جسمک
رطوبتی ازاله ایتک ایچون قبل الدلک قوریدلمسی ایجاب ایدر.

(دانش)

عن ارکان حریه

(علائم سماویه) (ما بعد نومرو ۲۰)

خواجه

یکن کون سیالیه ناریه یه و اجسامده موجود اولان نقل حرارت
خاصه سنه دائر بعض معلومات اعطا اولمش ایسه ده بحثه نهایت
ویریه عامش ایدی . معادنک احیاردن و احیاردن طیراقدن
و طیراغک اخشابدن و اخشابک یموق و یوک و حیوانات توپلرندن
زیاده ناقل الحاره اولدیغنی سویلش ایدم خاطر کزده اولوق کر کدر .
بو بابده اجسامک سطحلرینک و رنگلرینک دخی مدخلی واردر .
سطحلری مجلا اولان جسملر از ناقل الحاره اولوب سیالیه ناریه یی
قلت اوزره بلع ایدرلو و سطحلری غیر مجلا اولان جسملر بالعکس زیاده
ناقل الحاره اولوب سیالیه ناریه یی کثرت اوزره بلع و نقل ایدرلو . یونک
تجربیه سی شو و جهله اوله ی اوزر که بوی مجلا و دیگر غیر مجلا اوله رق